

DE LEENKAMER VAN HET HUIS TE RIVIERE TE SCHIEDAM, 1276-1647

door
C. Hoek

*Eerder gepubliceerd in 'Ons Voorgeslacht', jrg. 38 (1983), een uitgave van de
Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie*

Inleiding

Sedert 24-10-1268 beschikt Floris van Avesnes, neef van graaf Floris V, over een domein te Nuwerscie, waarop hij een kasteel sticht, het huis te Riviere. Zijn moeder heeft het vruchtgebruik van dit complex, dat leenroerig is aan de graaf. In de leenacte is bepaald, dat indien Floris kinderloos sterft het leen aan zijn moeder respectievelijk aan zijn oudste broer zal komen. Hij sterft na zijn moeder tussen 15-10-1295 en 28-6-1297, nadat hij op 18-4-1292 van zijn leenheer toestemming heeft verkregen zelf de opvolgers in zijn lenen aan te wijzen.¹ Voor het Huis te Riviere is dit niet zijn enige dochter geweest, doch zijn oudste broer Jan van Avesnes, die na de dood van graaf Jan 1 op 10-11-1299, graaf van Holland wordt. Dit blijkt uit het feit, dat op 15-12-1299 de eigenaar van het hier volgende leen over zijn leenheer spreekt en niet over zijn leenvrouwe. Dit leen wordt dan ook geregistreerd door de grafelijke kanselarij, al ontbreken gedurende een groot deel van de veertiende en het begin van de vijftiende eeuw de inschrijvingen. Dit hiaat wordt voor een belangrijk deel goedgeemaakt door afschriften in een zestiende eeuws cartularium, aanwezig in het Rijksarchief te Arnhem, inv.nr. 84 van het Huisarchief Hackfort (hier aangehaald als Hackfort).

Noot:

1. Archives du departement du Nord, Chambre de Compte, inv.nr. B398/1085 bis, acte 12.

WARMOND

1. Het steenhuis en de woning van Diederic van Theilinghe te Waremonde met 10 morgen land ten oosten van het huis (1451: het huis, de hofstad en het goed van Teylinghe te Warmont, dat Jan van Poelgeest in achterleen houdt).

20-11-1276: Diederic, heer van Teylinghe, na opdracht uit eigen, te versterven op zijn oudste zoon Willem, die het aan diens broer Jan in leen zal geven. Indien beiden kinderloos overlijden, zal het leen aan hun oudste zuster, en indien deze kinderloos overlijdt, op de oudste en naaste van haar erfgenamen van vaderszijde komen (Archives du departement du Nord, Chambre de Compte, inv.nr. B1444).

15-12-1299: Jan van Teylinghen testeert en bepaalt met toestemming van zijn zuster ver Margriete, vrouwe van Hagensteyne, heer Dierick, heer van Brederode en Dierick heer Symonsz., zijn neef, dat zijn neef Janne van der Weteringen zal krijgen al zijn land in het ambacht Lisse en 42 morgen land in Warmonderbroeck, waarop Jan Rissende woont, als eigen goed. Diens broer Ghisebrechte een stuk land in Warmonderbroeck, genaamd Ake en Volghere, met ertoe behorende rechten en het huis te Warmonde met 10 morgen land zoals men dit van mijnen heer houdt, na de dood van zijn moeder ver Margriete, mits de leenheer hiertoe zijn toestemming geeft. Baerte, de zuster van Jan van den Weteringhe krijgt 20 morgen land bij de Binchurst in het ambacht van Voerburgh. Ghysebrecht en Baerte mogen voor hun vijftiende jaar geen goederen verkopen, de

inkomsten eruit zullen worden beheerd door voogden, te benoemen door de heer van Brederode en Dieric heer Symonsz. (Hackfort, fol. 1).

24-9-1395: Sophie van Teylinge, jonkvrouw van Naeldwijck, en haar zoon Heynrick van Naeldwijck, maarschalk van Noorthollant, geven als bruidschat aan haar dochter Sophien Willemsdochter van Naeldwijck, gehuwd met Lievijs van Simonskercke, ten bedrage van 1500 pond hollands, de woning te Warmonde met de hofstad van Oude Telynghe met 7 morgen land ervoor gelegen, het veer, de vogelrij in de Poel en 2 paar zwanen die rond het huis broeden, in welk complex het leen is begrepen (Hackfort, fol. 3).

6-3-1400: Heynrick van Naeldwijck, ridder, maarschalk van Noorthollant, Dirck van Poelgeest, ridder, Florens van der Maelstede, ridder, Claes van Naeldwijck, jonkvrouwe van Teylinghe, delen de erfenis die hun aankwam van hun zuster, de vrouwe van Cats, gelegen in het ambacht van Warmonde, in de vorige acte genoemd. Heer Heynrick krijgt de woning met de hofstad, 7 morgen geest en 2 paar zwanen, mits betalende per jaar aan zijn zuster jonkvrouwe Claes 22 pond 10 schelling hollands. Heer Dirck van Poelgeest en heer Florijs van der Maelstede krijgen de 15 morgen land, het veer en de vogelrij. Voor jonkvrouwe Claes zegelt haar neef Heynrick van der Woert (Hackfort, fol. 3).

18-5-1429: Willem, heer tot Naeldwijck, maarschalk van Hollant, beleent zijn neef Jan van Poelgeest heer Gerijtsz. met de hofstad van Oude Teylingen met de boomgaarden, singels en grachten, de landen en de renten die er bij behoren, plus de zwanen van deze hofstede en die van de hofstad van Zassenem (Hackfort, fol. 4).

27-8-1451: Henrick van Naeldwijck, bij dode van zijn vader Willem van Naeldwijck (L.H. 116, cap. N.H., fol. 80).

13-3-1497: Vrouwe Willem van Naeldwijck, vrouwe van Montfoirt, gehuwd met Johan, heer van Montfoirt, hulde door Dieric van Polgeest, bij dode van haar vader heer Hendrick van Naeldwijck (L.H. 122, cap. N.H., fol. 34v).

18-7-1497: Johan, heer van Montfoirt, doet hulde voor zijn vrouw Willem van Naeldwijck (L.H. 122, cap. N.H., fol. 34v).

12-1-1507: Jonkvrouwe Machtelt van Montfoirt, vrouwe van Arenberch, hulde door Jan Potter d'Oude, bij dode van haar moeder vrouwe Willem van Naeldwijck, vrouwe van Montfoirt (L.H. 123, cap. N.H., fol. 5).

29-9-1550: Vrouwe Margriete, gravin van der Marck en Arenberge, gehuwd met heer Johan van Ligne, graaf van Arenberge, vrijheer van Barbançon, ridder. raad en kamerling, hulde door meester Nicasius Hanneman, advocaat voor het Hof van Holland, volgens procuratie d.d. 14-8-1550, na overdracht namens haar grootmoeder vrouwe Machteld van Montfoort, gravinne douarière van der Marck en Arenberge, vrouwe van Naeldwijck, door haar rentmeester Willem van Hooff (L.H. 127, cap. N.H., fol. 59v).

9-3-1610: Heer Charles, prins van Rebeque, graaf van Arenberge, bij dode van zijn moeder vrouwe Margriete, gravin van Arenberge (L.H. 193, fol. 40v).

24-5-1612: Frederick Heynrick, prins van Orangien, grave van Nassau, heer van Sint Geertruydenberge en de beide Zwaluwen, generaal van de ruitery van de Verenigde Nederlanden, na overdracht door meester Dirck Duyst van Voorhout, raad, namens Carel, prins van Gavere, van Arenberge en van Rebeque, baanderheer van Edinge en Commeren (L.H. 141, cap. N.H., fol. 4).

16-7-1647: Wilhelm, prins van Oraison etc. bij dode van zijn vader Frederick Henrick, prins van Oraison etc., hulde door zijn raad heer Laurens Buysero, ridder, secretaris en griffier (L.H. 150, cap. N.H., fol. 65).

Van het huis te Riviere hing waarschijnlijk nog een tweede leen af, dat reeds in 1264 door ver Aleyde, de moeder van Floris van Avesnes, is uitgegeven, die tot haar dood het kasteel in haar bezit had en dat op 18 maart 1275 voor het eerst wordt vermeld. Het zal voor de bouw van het

kasteel van haar oudere woning te Schiedam gehouden zijn, welke woning vóór 18-10-1271 tot begijnhof is bestemd.

SCHIEDAM

- 2. 2 erven, elk 4 roede breed, tegenover elkaar gelegen, het ene strekt van de oude polder tot de Scie en grenst aan de oostkant aan het kerkhof van Nieuw Sciedamme, het tweede strekt van de markt en de openbare straat tot aan de Scie; eventueel erop te bouwen opstallen zullen niet leenroerig zijn.**

11-9-1264: Johan van Rinsburg, het leen is ten dele later aan de abdij van Rijnsburg gekomen (Archief van de abdij van Rijnsburg inv.nr. 129, fol. 55 en inv.nr. 408a).